

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان

ناتوانی در پرداخت مهریه توسط زوج و پیامد های فقهی آن

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر عادل ساریخانی

استاد مشاور

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر سید اسدالله محمودی

نگارنده

منصوره حاج محمد حسینی

سال تدوین

۱۳۹۴

تحمیدیه

الهی!

آنچه تو فرمودی عین حقیقت است ما را به حقایق امور آشنا کن.

عشق به خودت، پیامبرت و اهل بیت رسالت را روز به روز بر قلبمان افاضه و زیاده بگردان.

در آن روز که قدمها لرزان و سست خواهند بود با یاری خودت ما را استوار در گذشتن از صراط یاری

فرما.

الهی به هر که محبت خود را دادی؛ چه ندادی؟ پس کریم بی منتها ما را در سایه محبت به همه چیز

برسان.

آمین

تقدیم به:

بانوی دو عالم حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا (سلام الله علیها)

و

مادران شهید

علی الخصوص ۱۷۵ شهید غواص عملیات کربلای ۴

تقدیر و تشکر

منت خدای را عز وجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت

اول بر خود فرض میدانم:

خدا را بخاطر همه نعمتهایش که احصاء و معرفت به آنها در توانم نیست سپاس گویم گر چه حق

سپاسگویی را نتوانم.

ثانیاً به مصداق عمل به: لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق از همه عزیزانی که در سنوات تحصیل در

کسوت استادی مرا مورد لطف و مرحمت خود قرار دادند بعنوان شاگردی کوچک، قدر دانی کنم.

ثالثاً از اساتید معظم (جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر عادل ساریخانی و جناب حجت

الاسلام والمسلمین آقای دکتر سید اسدالله محمودی-بعنوان استاد راهنما و مشاور) که در نگارش این

سطور با راهنماییهای بی شائبه خود مرا یاری نمودند به حکم وظیفه سپاسگزار باشم.

و در پایان بر خود فرض میدانم؛

آرامش خاطر مرا که در دوران تحصیل، مرهون الطاف والدین گرانقدرم و در سالهای تأهل مدیون

حمایتهای، گذشتهها، راهنماییها و خلوص نیت همسر بزرگوارم و در سالهای اخیر همدلی ها و تشویقهای

میوه زندگیم «فاطمه» بوده است سپاس گویم که حق سپاس از این همه لطف الهی، که به سبب این

عزیزان بر من جاری شده از زبان الکن این حقیر بر نیاید «اللهم سد فقرنا بغناک»

- ۴۲- -----، قواعد عمومی قراردادها، تهران، شرکت سهامی انتشار، چاپ چهارم، ۱۳۷۶
- ۴۳- محقق حلی، ترجمه فارسی شرایع الاسلام (چاپ چهارم)، مترجم ابوالقاسم ابن احمد یزدی، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۴
- ۴۴- محقق داماد، سید مصطفی، قواعد فقه (بخش مدنی ۲)، تهران، سمت، چاپ چهارم، ۱۳۸۰
- ۴۵- محقق، محمد باقر، حقوق مدنی زوجین، تهران: بنیاد قرآن، بی تا
- ۴۶- معین، محمد، تهران، چاپ دیبا، چاپ دوم، ۱۳۸۶
- ۴۷- مشکینی، علی، ازدواج در اسلام (چاپ یازدهم)، ترجمه احمد جنتی، قم، ۱۳۷۶
- ۴۸- مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام (چاپ سی و چهارم)، تهران: صدرا، ۱۳۸۲
- ۴۹- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه (چاپ بیست و یکم)، ج ۳- ج ۱۶، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۲
- ۵۰- موحیدیان، غلامرضا، حقوق و روابط مالی زوجین (چاپ اول)، تهران: نگاه بینه، ۱۳۸۴
- ۵۱- موگهی، عبدالرحیم، احکام ازدواج طبق فتاوی و نظریات امام خمینی (ره) (چاپ اول)، تهران: شفق، ۱۳۷۰
- ۵۲- نجفی یزدی، محمد، ازدواج و روابط زن و مرد (چاپ پنجم)، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۷
- ۵۳- وحدتی شبیری، سید حسن، مجهول بودن مورد معامله، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۹
- ۵۴- وحیدی، محمد، احکام دختران (چاپ سوم)، قم: عصمت، ۱۳۸۱

۵۵- وحیدی، محمد، احکام خانواده ج ۱ (چاپ سوم)، قم: سنابل، ۱۳۸۹

۵۶- هاشمی رفسنجانی، اکبر، تفسیر راهنما (چاپ پنجم)، ج ۲ و ۳، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۸۶

۵۷- هدایت نیا گنجی، فرج الله، حقوق مالی زوجه (چاپ اول)، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۵

۵۸- یشربی، علی محمد، حقوق خانواده در قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران (چاپ اول)، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶

فهرست منابع به زبان عربی

۱- ابن ادریس، السرائر، انتشارات جامعه مدرسین، ۱۴۱۰ ه. ق

۲- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۶، ۱۸، ۱۷، ۱۲ چاپ چهارم، دارالاحیاء التراث العربی، ۱۳۹۱ ق

۳- حلی، حسن بن یوسف بن مطهر، مختلف الشیعه، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، چاپ اول، ۱۴۷۱ ق، ج ۵

۴- حلی، محمد ابن ادریس، السرائر، ج ۲، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۰ هـ ق

۵- خمینی، روح الله، تحریر الوسیله، ج ۲، قم: مؤسسه النشر الاسلامی

۶- ابن منصور، لسان العرب، جزء ۱۱، بیروت، دار الاحیاء التراث العربی

۷- صدوق، محمد بن علی بن بابویه، علل الشرایع (چاپ دوم)، ج ۲، انتشارات ارمغان طوبی ۱۳۹۰

۸- الصدیق محمد الامین، الضریر، الغرر فی العقود و آثاره فی التطبيقات المعاصره، جده، المعهد الاسلامی للبحوث و التدريب، الطبعة الاولى، ۱۴۱۴ هـ ق

- ١٠- شيخ طوسي، الخلاف، انتشارات اسلامي، ١٤١٧هـ.ق
- ١١- شيخ مفيد، المقنعه، قم، انتشارات اسلامي، ١٤١٠هـ.ق
- طباطبائي، سيد علي، الرياض المسائل، قم، مؤسسه النشر الاسلامي، الطبعة الاولى، ١٤١٥هـ
- ١١- لوئيس معلوف، المجد، چاپ سوم، انتشارات معراج، ١٣٦٧
- ١٢- عاملي، زين الدين (شهيد ثاني)، مسالك الافهام، ج٣، قم، مؤسسه معارف اسلامي، ١٤١٤هـ.ق
- ١٣- كركي، علي بن الحسين، (محقق ثاني)، جامع المقاصد في شرح القواعد، ج٤، چاپ اول، قم، مؤسسه آل البيت (عليهم السلام) الاحياء التراث، ١٤٠٨هـ.ق
- ١٤- كليني، ابو جعفر محمد بن يعقوب، الاصول من الكافي، ج٣، چاپ چهارم، بيروت، دارصعب و دارالتعارف، ١٤٠١ق
- ١٥- -----، الكافي، ج٥، چاپ چهارم، تهران، دارالكتب الاسلاميه، ١٤٠٧ق
- ١٦- مجلسي، محمدباقر، بحار الانوار، ج٢٩ و ٩٣، چاپ دوم، بيروت، داراحياء التراث العربي، ١٤٠٣ق
- ١٧- محمدي ري شهري، محمد، ميزان الحكمه (چاپ چهارم)، ج٥، قم: دارالحديث، ١٣٨٣
- ١٨- مكارم شيرازي، ناصر، القواعد الفقيهيه، ج٢، چاپ پنجم، قم، مدرسه الامام امير المومنين (ع)، ١٣٨٠
- ١٩- مكي العاملي، محمد بن جمال الدين، (شهيد اول)، الروضه البهييه في شرح اللمعه الدمشقيه، ج٢، قم، مؤسسه اسماعيليان، ١٣٧٥
- ٢٠- نجفي، محمد حسن، جواهر الكلام، ج١١، داراحياء التراث العربي، بيروت
- ٢١- نوري طبرسي، حسين، مستدرک الوسائل، جزء ١٤-١٥ قم: مؤسسه آل البيت لاحياء التراث، ١٤٠٧هـ.ق

مقالات

- ۱- اسحاقی، حسین، بازشناسی مهریه در قاموس عرف و شرع، مجله شمیم یاس، شماره ۳۷، ۱۳۸۵
- ۲- سجادی امین، مهدی، عند الاستطاعه همان عند المطالبه است، حوراء ماهنامه علمی فرهنگی اجتماعی زنان، شماره ۲۹، ۱۳۸۷
- ۳- قلی زاده، آذر؛ غفاریان، سحر، آسیب شناسی مهریه و عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر آن، فصلنامه علمی - پژوهشی جامعه شناسی زنان، سال دوم، شماره اول، ۱۳۹۰
- ۴- قنبری، محمد رضا، مجموعه مقالات، تهران، گنج دانش، چاپ اول، ۱۳۷۲
- ۵- کثیری، زینب، تحلیلی بر قید عند الاستطاعه، حوراء ماهنامه علمی فرهنگی اجتماعی زنان، شماره ۲۹، ۱۳۸۷
- ۶- محمدی، عبدالعلی، تاملی بر چیستی و چرایی مهریه، ماهنامه حوراء، دفتر مطالعات زنان، شماره ۱۳ و ۱۲، ۱۳۸۴
- ۷- هاشمی شاهرودی، محمود، احکام فقهی کاهش ارزش پول، فصلنامه فقه اهل بیت، سال دوم، شماره ۷، ۱۳۷۵
- ۸- یوسف زاده، حسن، پایش جامعه شناختی مهریه، کتاب زنان، شماره ۲۷، ۱۳۸۴

www.iran-tejarat.com

www.tebyan.net

www.hawzah.net

www.madreseyehoghoogh.com

سایت مطالعات اسلامی فقه و اصول، دانشگاه فردوسی مشهد

سایت علوم انسانی